

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ,
ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ
У СФЕРІ РИНКІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ**

**Ринок небанківських фінансових послуг:
стан, проблеми та перспективи розвитку**

Член Нацкомфінпослуг
к.е.н., доцент
Залетов Олександр Миколайович
Київ, 2016

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ
ТА ДИНАМІЧНОГО РОЗВИТКУ СЕКТОРУ

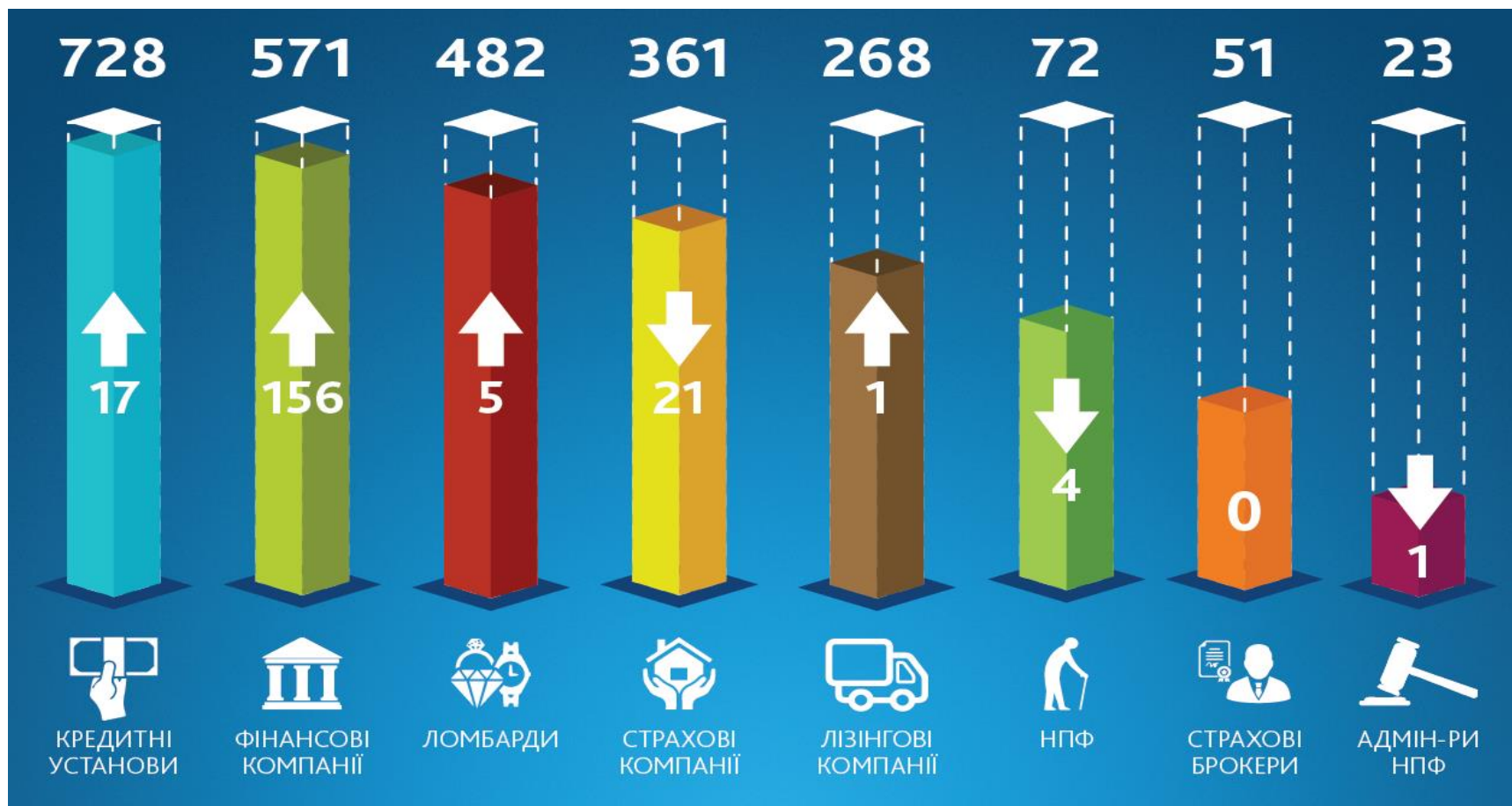
РОЗБУДОВА ІНСТИТУЦІЙНОЇ
СПРОМОЖНОСТІ РЕГУЛЯТОРІВ

ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ
ТА ІНВЕТОРІВ ФІНАНСОВОГО

КОМПЛЕКСНА
ПРОГРАМА РОЗВИТКУ
ФІНАНСОВОГО
СЕКТОРУ УКРАЇНИ
ДО 2020 РОКУ

Кількість небанківських фінансових установ, 2015

Динаміка відокремлених підрозділів фінансових установ, 2014-2015

Відокремлені підрозділи	2014	2015	Відхилення	
			од.	%
ВСЬОГО, з них:	7 932	8 886	954,0	12,0%
страхових компаній	1 571	1 495	-76,0	-4,8%
кредитних спілок	610	593	-17,0	-2,8%
інших кредитних установ	640	925	285,0	44,5%
ломбардів	4 946	5 672	726,0	14,7%
фінансових компаній	162	198	36,0	22,2%
адміністраторів НПФ	3	3	0,0	0,0%
Бюро кредитних історій	9	8	-1,0	-11,1%
Страхові/перестрахові брокери	51	51	0,0	0,0%

Динаміка активів фінансових установ, 2014-2015 (млн. грн.)

Фінансові установи	млн. грн.		Відхилення	
	2014	2015	млн. грн.	%
Страхові компанії, з них:	70 261,2	60 729,1	-9 532,1	-13,6%
non-life	60 949,3	50 544,6	-10 404,7	-17,1%
life	9 311,9	10 184,5	872,6	9,4%
Кредитні установи, з них:	22 110,8	26 769,3	4 658,5	21,1%
кредитні спілки	2 338,7	2 064,3	-274,4	-11,7%
Інші кредитні установи	12 660,2	17 441,7	4 781,5	37,8%
юридичні особи публічного права	7 111,9	7 263,3	151,4	2,1%
Ломбарди	1 710,3	2 218,7	508,4	29,7%
Фінансові компанії	51 264,8	71 120,0	19 855,2	38,7%
Недержавні пенсійні фонди	2 469,2	1 980,0	-489,2	-19,8%
Лізингові компанії (не відносяться до фінансових компаній)	7 181,0	6 241,4	-939,6	-13,1%

Стратегія реформування державного регулювання ринків небанківських фінансових послуг на 2015-2020 роки, затверджена розпорядженням Нацкомфінпослуг від 19.03.2015 № 499

Основні напрями:

дерегуляція на ринках небанківських фінансових послуг та спрощення регуляторного середовища;

удосконалення діяльності регулятора та підвищення ефективності державного нагляду;

захист інтересів споживачів фінансових послуг та відновлення довіри до ринків небанківських фінансових послуг;

ефективний регуляторний вплив на розвиток ринків небанківських фінансових послуг.

Нормотворча робота Нацкомфінпослуг (законопроекти)

Ключові проекти законів, зареєстровані в ВРУ (базові):

- Про страхування (№ 1797-1 від 06.02.2015)
- Про заборону фінансових пірамід в Україні
- Щодо консолідації функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг (№ 2413а від 20.07.2015)
- Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (нова редакція) (№ 3670 від 17.12.2015)
- Щодо врегулювання особливостей ліцензування господарської діяльності з надання фінансових послуг (№ 3739 від 29.12.2015)
- Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування страхової діяльності та доходів, пов'язаних із страхуванням (№3668 від 17.12.2015)
- Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту прав споживачів на ринку фінансових послуг (№1652 від 26.12.2014)
- Про Фонд гарантування страхових виплат за договорами страхування життя (№0958 від 27.11.2014)

Нормотворча робота Нацкомфінпослуг

Прийняті розпорядження Нацкомфінпослуг:

- Про внесення змін до розпорядження Держфінпослуг від 09 липня 2010 року № 566 „Про деякі питання здійснення обов’язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів”
- Про внесення змін до розпорядження Держфінпослуг від 17 листопада 2011 року № 698 «Про затвердження максимальних розмірів страхової виплати за шкodu, заподіяну майну, у разі оформлення документів про дорожньо-транспортну пригоду без участі уповноважених на те працівників Державтоінспекції МВС України»
- Про затвердження змін до Положення про державний реєстр фінансових установ
- Про затвердження Положення про обов’язкові критерії та нормативи достатності, диверсифікованості та якості активів страховика
- Про затвердження Положення про розкриття фінансовими установами інформації в загальнодоступній інформаційній базі даних про фінансові установи та на веб-сайтах фінансових установ
- Положення про порядок нагляду на консолідованій основі за небанківськими фінансовими групами, переважна діяльність у яких здійснюється фінансовими установами, нагляд за якими здійснює

Нормотворча робота Нацкомфінпослуг (законопроекти)

Ключові проекти законів, зареєстровані в ВРУ (галузеві):

- Про запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування (№2767 від 30.04.2015)
- Про забезпечення масштабної експортної експансії українських виробників шляхом страхування, гарантування та здешевлення кредитування експорту (№2142а від 22.06.2015)
- Про внесення змін до деяких законів України щодо обов'язкового страхування відповідальності перевізника за шкоду, заподіяну життю, здоров'ю пасажирів та третіх осіб (№3732 від 28.12.2015)
- Про залізничний транспорт України (№3650 від 14.12.2015)
- Про споживче кредитування (№2455 від 23.03.2015)
- Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення Державного дорожнього фонду України (№2724 від 24.04.2015)
- Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо клінічних випробувань лікарських засобів (№4036 від 05.02.2016)
- Про лікарські засоби (№2162 від 17.02.2015)
- Про ломбарди та ломбардну діяльність (№1800 від 20.01.2015)

Нормотворча робота Нацкомфінпослуг

Проекти Постанов КМУ, що знаходяться на погодженні:

- Про затвердження ліцензійних умов провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг (крім діяльності на ринку цінних паперів)
- Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності і визначається періодичність здійснення Нацкомфінпослуг планових заходів державного нагляду (контролю)

Розроблені проекти розпоряджень Нацкомфінпослуг, що знаходяться на погодженні:

- Про затвердження змін до Порядку погодження набуття або збільшення істотної участі у фінансовій установі
- Про внесення змін до Правил проведення перевірок (інспекцій) Нацкомфінпослуг
- Про внесення змін до Положення про застосування Нацкомфінпослуг, заходів впливу за порушення законодавства про фінансові послуги
- Про затвердження Порядку реєстрації правил страхування для конкретного виду страхування, а також змін та/або доповнень до цих правил та внесення змін до Ліцензійних умов провадження страхової діяльності
- Порядок організації проведення та оформлення результатів перевірок Нацкомфінпослуг, з питань дотримання законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення
- Положення про здійснення фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу, державне регулювання і нагляд за діяльністю яких здійснює Нацкомфінпослуг

Нормотворча робота Нацкомфінпослуг

Розроблені проекти розпоряджень Нацкомфінпослуг, що знаходяться на погодженні:

- Положення про обов'язкові критерії та фінансові нормативи діяльності фінансових компаній із залучення коштів установників управління майном для фінансування будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю
- Положення про умови провадження діяльності із залучення коштів установників управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю
- Положення про обов'язок критерії та фінансові нормативи діяльності фінансових компаній з адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групах“
- Про затвердження уніфікованих форм актів перевірок дотримання вимог законодавства у сфері надання фінансових послуг
- Про внесення змін до Положення про встановлення обмежень на суміщення діяльності фінансових установ з надання певних видів фінансових послуг
- Про внесення змін до Положення про надання окремих фінансових послуг юридичними особами - суб'єктами господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами

Посилення захисту прав споживачів фінансових послуг

З виявленої **заборгованості** по страховим відшкодуванням у розмірі
17,4 млн. грн.

завдяки **вперше проведеній роботі** щодо застосування заходів
впливу на підставі інформації щодо кредиторської заборгованості за
страховими зобов'язаннями,

станом на 31.12.2015 страховиками протягом 2015 року

сплачені страхові відшкодування

та виконані зобов'язання за договорами страхування у сумі

13,6 млн.грн.

Загальний обсяг виплат страхового відшкодування страховими
компаніями, за результатами розгляду Нацкомфінпослуг скарг станом
на 31.12.2015, склав **54,7** млн. грн.

Проблемні питання

- Тривала процедура погодження розроблених проектів нормативно-правових актів відповідно до ЗУ «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» з ДРС, а також АМКУ
- Тривалий розгляд законопроектів у ВРУ, зокрема тих, що системно вирішують питання очищення на ринках небанківських фінансових послуг:
 - Про страхування (№ 1797-1 від 06.02.2015)
 - Щодо консолідації функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг (№ 2413а від 20.07.2015)
- Обмеження в анулюванні ліцензій та зведення нанівець ролі пруденційного нагляду у зв'язку з прийняттям ЗУ «Про ліцензування видів господарської діяльності» без урахування особливостей регулювання ринків небанківських фінансових послуг
- Обмеження у проведенні перевірок суб'єктів господарювання
- Відсутність гарантійних механізмів для споживачів небанківських фінансових послуг у випадку неплатоспроможності фінансових установ
- Відсутність повноважень та порядку ініціювання Нацкомфінпослуг процедури банкрутства небанківських фінансових установ

Перспективи у 2016 році

- З метою вирішення проблемних питань Нацкомфінпослуг здійснюватиметься робота щодо супроводження та затвердження нормативно-правових актів, спрямованих на очищення ринку
- Зняття обмежень на проведення перевірок, а також поширення норм Закону «Про ліцензування видів господарської діяльності» з урахуванням особливостей ринку небанківських фінансових послуг дозволить анулювати ліцензії (індикативні дані):
 - страхових компаній – близько **45**
 - кредитних спілок – близько **50**
- Внаслідок вступу в дію Положення про обов'язкові критерії та нормативи достатності, диверсифікованості та якості активів страховика за прогнозними оцінками **120** страхових компаній будуть вимушені здійснити переалокацію своїх активів у більш надійні інвестиційні інструменти
- Оновлення законів про страхування, ОСЦПВ, недержавне пенсійне забезпечення введе регулювання ринків небанківських фінансових послуг на новий рівень в цілому, з урахуванням кращого міжнародного досвіду та директив ЄС
- Водночас виведення з ринку неплатоспроможних фінансових установ потребує зваженого підходу в частині захисту споживачів послуг таких установ, що вимагає визначення механізмів гарантування виплат споживачам фінансових послуг неплатоспроможних фінансових установ (проект В.9 КПРФСУ)
- Ключову роль для очищення ринку відіграє також визначеність стосовно прийняття законопроекту щодо консолідації функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг (№ 2413а від 20.07.2015)